

«Ата-аналарға көмек көрсете отырып, біз балаларға да көмектесеміз»: Талдықорған аймақтық әйелдерді қолдау орталығының сарапшысы өз жұмысы туралы

Мари Романова

Талдықорған аймақтық әйелдерді қолдау орталығы әйелдер мен балаларға құқықтық, әлеуметтік және психологиялық қолдау көрсетеді. Ұйымның мақсаты – әйелдердің әл-ауқатын арттыру және оларды азаматтық өмірге тарту, сондай-ақ оларға қатысты қоғамдық ұстанымды өзгерту. Орталық 1997 жылы құрылды. Осы уақыт ішінде 10 мыңнан астам әйелдер мен балаларға құқықтық және психологиялық көмек көрсетілді.

2023 жылдан бастап Талдықорған қаласы мен Жетісу облысында Орталық АҚШ Мемлекеттік департаменті қаржыландыратын Winrock International «Қазақстанның бала саудасына қарсы іс-қимылы» жобасын іске асыруда. Бұл жобаның мақсаты – бала саудасынан аман қалған балаларды, сондай-ақ мигранттардың осал отбасыларынан шыққан балаларды сәйкестендіруді жақсарту және олардың басынан өткен психологиялық жарақатын ескере отырып

және Қазақстанның оңтүстігінде олардың мүдделерін ескеретін кешенді көмек көрсету болып табылады. Осы материал жарық көруі үшін Талдықорған аймақтық әйелдерді қолдау орталығының сарапшысы Виктория Городецкая ұйымның жұмысы туралы айтып, бірнеше сәтті кейстер туралы айтып берді.

Виктория Городецкая, Талдықорған аймақтық әйелдерді қолдау орталығының психологы:

Розамен болған жағдай

«Роза (жеке тұлғаны қорғау мақсатында аты өзгертілді) Өзбекстанда дүниеге келген. Шамамен 16 жасында 90-жылдардың аяғында мектептен кейін бірден Қазақстанға келді. Колледжге түскісі келгенімен, түсе алмай, жұмыс істеуге қалған. Оның әңгімелеріне сәйкес, бірде базардан оралып, жол ақысын төлеуге тартылғанда, кенеттен әмиянның қалтада жоқ екенін, онымен бірге құжаттарының да жоғалып кеткенін байқаған. Біраз уақыттан кейін Роза заңгерлерге және көші-қон қызметіне жүгінді. Олар оған: «Үйіңе [Өзбекстанға] барып,

құжаттарды сол жерде қалпына келтір», - деді. Бірақ қайтар билетіне ақша болмағандықтан қайтып келе алмады. Қазақстанда солай қалып қойғаны бар.

Шамамен үш жыл бұрын Роза қатты күйзеліс әсерінен жүйке ауруына шалдыққан. Қыз дәрігерге ем алу керектігін білу үшін барғанда жүктілігі туралы хабар алды. Құрбысының анасы баланы тәрбиелеуге көмектесемін деп уәде берді. Босану уақыты келгенде, оның құжаттары болмағандықтан, баланың да құжаттары болмады. Осы орайда ол құрбысының анасымен бірге бұл мәселемен белсенді айналыса бастады. Алдымен олар өздері тырысып көрді, бірақ процедураларды білмей, бәрін дұрыс жасамаған. Содан кейін әйелдер біздің орталықтың байланыстарын тапты және біз бұл іс бойынша жұмысты 2024 жылдың қаңтарында бастадық. Қазір ол Өзбекстанға барып, жаңа төлқұжат алуы керек. Розаның, бақытымызға орай, туу туралы куәлігі сақталып қалғандықтан үрдіс көп уақытты қажет етпейді.

Роза төлқұжатын әлдеқашан жоғалтқанымен, құжаттарға шұғыл қажеттілік туындаған кезде ғана бізге жүгінді. Бұл жиі кездесетін жағдай. Адамдар жұмыс табады, қандай да бір жолмен өмір сүреді және жеке куәліктер мен төлқұжаттардың жоқтығына қатты алаңдамайды. Мүмкін, олар құжатсыз қиын жағдайға тап болу

қатері немесе адам саудагерлерінің қолына түсу қаупі бар екенін түсінбеуі мүмкін.

Көбінесе адамдар құжаттарды алу үрдістерінің қалай өтіп жатқанын білмейді. Олар таныстарына жүгінеді, бірақ олар қажетті нәтиже алмайды. Мұндай «көмекшілер» зардап шеккендерді өздерінің меркантилдік мақсаттары үшін пайдаланатын жосықсыз азаматтар болуы мүмкін. Жұмыс берушілер қызметкерлерінің құжаттарының жоқ екенін пайдаланып, ақша төлемеген, адам жасағысы келмейтін жұмыспен айналысуға мәжбүр болған жағдайлар да болған. Қорқыту да, полицияға тапсыру қаупі де, толық еңбек қанауы да болды.

Біздің аймақта адамдар көптеген жылдар бойы жеке басын куәландыратын құжаттарсыз өмір сүріп келеді. КСРО ыдырағаннан кейін адамдар құжаттарды өзгертуге үлгермеген және ескі үлгідегі құжаттармен бірге болған бірнеше жағдайлар болды. Егер осы уақыт ішінде олар Қазақстанда тұрса, онда төлқұжат алу оңайырақ. Егер адам кетіп қалса, онда әр түрлі елшіліктерден анықтама алу керек. Үрдіс, әрине, бұл жағдайда айтарлықтай кешіктіріледі.

Көбінесе олар бізге жәрдемақы, зейнетақы алу үшін құжаттарға шұғыл қажеттілік туындаған кезде жүгінеді. Немесе Роза сияқты, баланы кезекке қоюға және балабақшаға жіберуге мүмкіндік болмаған кезде келеді.

Розаның ұлына перзентханада туу туралы куәлік берілмеген, өйткені Розаның өзінде төлқұжат пен жеке куәлік жоқ. Баланың қазір туу туралы анықтамасы ғана бар. Біз оның анасына өзбек азаматтығынан бас тарту туралы сауалнама жасауға және сәйкестендіру хаттамасынан өтуге көмектестік. Роза сияқты, адамдар үйге кеткісі келгенімен, қаражаты жоқ. Көші-қон қызметі оларға билеттерді сатып алуы керек, сондықтан рәсім заңға сәйкес жүзеге асырылады. Бірақ оларда көбінесе қаржыландыру болмайды. Бұл тұйық шеңбер болып, адамға бірінен соң бірі

Халықпен жұмыс жасаумен қатар, біз құқық қорғау органдарымен белсенді жұмыс істейміз. Бұл ынтымақтастық адам мен бала саудасына тиімді қарсы тұруға, сондай-ақ Орталық Азия азаматтары үшін қауіпсіз көші-қон жоспарын іске асыруға көмектеседі. Кез келген мәселені бірге шешу оңайырақ».

бұзушылық келеді. Сондықтан қазір Раушан Өзбекстанға барып, Қазақстанда тұруға уақытша рұқсат алуы керек. Іс сәтті аяқталуда және біз бұған өте қуаныштымыз!

Алексеймен болған жағдай

Шамамен екі жыл бұрын біз Алексей есімді адамға (аты өзгертілген) еңбек қанауының салдарынан айығумен көмектесуіміздің барысында тағы бір жағдай болды. Ол шалғайдағы ауылда фермада жұмыс істеді және бірнеше рет сол жерден қашып кетті. Бірақ оны әрқашан қайтарып, ұрып-соғып, қайтадан жұмыс істеуге мәжбүр етеді. Барлық жұмысшылар тұратын баракта Алексей әйелмен бірге тұрды. Кейіннен ол жүкті болып, одан қыз туды. Сөзінше, босануды өзі қабылдаған. Тағы бір рет қашуға тырысуға қызы түрткі болды. Бұл жолы бәрі ойдағыдай болып, бізге көмекке жүгінді. Біз оларға алғашқы кезде баспана бердік, азық-түлік пен киіммен қамтамасыз еттік. Өкінішке орай, біз қылмыстық істі соңына дейін жеткізе алмадық, өйткені полиция келгенде Алексей ешкім оларды еркіне қарсы ұстамағанын айтты. Мен оларды қорқытып қойған деп ойлаймын. Жұмыс берушінің өзі ешқандай жазаға ұшыраған жоқ. Ол қыздың анасының атынан Алексейге әсер ету және оның полициядан арызын қайтарып алуы үшін, қызды алып кету үшін қорғаншылық және қамқоршылық органдарына арыз берді. Бірақ біздің заңгерлер балаға болысып, нәтижесінде қыз әкесімен қалды. Біз ер адамға құжаттарды қалпына келтірдік, қызына туу туралы куәлік алуға көмектестік. Енді біз олармен мезгіл-мезгіл байланыстамыз. Ал қыздың анасы сол баракта қалды.

Балалар саудасына қарсы күрестегі серіктестік

Өкінішке орай, менің тәжірибемде мұндай істі соңына дейін жеткізіп, жұмыс берушілерді отырғызатын жағдай болған жоқ. Әрқашан істі адам саудасы қылмыстарының санатынан шығаруға мүмкіндік беретін жағдайлар болды.

Ақпараттық жұмыс жүргізу өте маңызды деп санаймын. Біз жастар орталықтарымен, колледждермен және мектептермен белсенді жұмыс істейміз. Іс-шараларда біз көші-қонға байланысты тәуекелдер, құжаттардың жоғалуы және жеке басты қалай қорғауға болатындығы туралы және тағы басқа тақырыптарда сөйлесеміз. Қазіргі ұрпақтың бұл тақырыптарға қызығушылығы бар, өйткені саяхаттау оңайырақ және шетелде жұмыс істеуге көптеген мүмкіндіктер бар.

Қауіпсіз көші-қон және еңбек қанауының алдын алу туралы кейбір профилактикалық білімді мектепте де, университетте де алуға болады. Содан кейін, бұл балалар жетіліп, жұмыс істей бастағанда оларға жұмыс берушілер тарапынан манипуляцияланбау және қиын өмірлік жағдайларға тап болмау оңайырақ болады.